ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ:„
на годину: . . ф· 12 или 30, дин.
на по године: . ф. 6 или дин 15
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у Дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 94. У Новом Саду, у четвртак 13. (25.) августа 1892. Год. VIII.

ТАКО ЈЕ МОРАЛО БИТИ.

Србија је прошла кроз многа и многа искушења. Ни један народ на балканском полуострву није тако тешко до своје слободе дошао, као народ српски у Србији. Па кад је преко њега прешла олуја последњега источнога рата, и кад је Србија постала *краљевином*, те је српски народ радосно ускликнуо, да после више стотину година може опет поздравити *српскога краља* — тада се очекивало, да ће у новој краљевини Србији одношаји доћи до неке сталности, да ће Србија и политично и културно брзо напред корачати, те да ће у свом развитку брзо накнадити оно у чему су је неповољне околности политичке одвисности спречавале. Ове се наде нису испуниле, а нису се испуниле због несретнога *партизанства* у Србији.

У малој, младој држави, као што је Србија, која треба да испуни свој задатак за будућност Српства — ваљало је, да су се сви српски патриоти скупили у једно коло да раде на бољитку Србије, а тиме посредно и за будућност Српства. Али тога у Србији било није. Партизанство у краљевини Србији узело је неизмерно веће димензије, него што је то некад било, док је Србија још кнежевином била. Партизанство је готово угушило сваки осећај за Српство и странке у Србији надметале се, не, како ће која Србији и Српству користити, већ како ће која коју надвладати. Истина, партизанство у државном животу неда се избећи и без странака не може ни бити правога политичкога живота. Само што политичке странке ваља да буду производ здравих политичких одношаја.

После великога источнога рата могле су у Србији постојати само *две* странке којима су политички правац давале околности што су иза источнога рата створене. Србија је на берлинском конгресу доста траљаво прошла. Ситуација била је врло неповољна. Наде, које је Србија у заштиту руску ставила, нису се могле испунити. Према томе могла је свој зачетак наћи она велика обмана: да Србија може наћи бољега наслона, него што га је мислила имати у Русији. Ако је после источнога рата тако звана *напредњачка странка* давала погрешан правац Србији — то се ово разјашњава тадашњом политичком ситуацијом. Нико неће замерити напредњачкој странци, што је према ситуацији на истоку са Аустро Угарском ступила у пријатељскије одношаје, али што јој се може и мора замерити, то је: што је Србију довела у готово вазалски одношај према Аустро-Угарској и што је заузела такав положај према Русији, који се противи предању и осећају српског народа. Ми жалимо, што толике умне снаге напредњачке странке и онда кад су над краљем Миланом палицу сломили — да се још свеједнако у оној великој заблуди налазе, да је српска политика могућа без наслона на Русију.

Друга странка у Србији, која би управо требала да је једино могућа за вођење политике Србије у српском духу и правцу, то је тако звана *либерална странка*. Ми на називе појединих странака не стављамо велику важност. Ми нећемо да наглашујемо, да је либерална странка свој назив заслужила што се прва за устав борила, што је прва либералне установе у Србији одомаћила, што је од Србије учинила праву уставну државу, што устав није изопачавала, што је прва модерну администрацију увела — све то нећемо да наглашујемо, али ћемо да нагласимо, да се либерална странка никад није удалила од предања српскога народа, да је свагда знала водити рачуна о осећајима и потребама народа српскога, да је тражила корена своме бићу у самом народу, да није никад заборавила на будућност укупнога Српства, па да се никад није удалила од онога политичкога правца, који упућује Србију на наслон и заштиту велике Русије. То је био и биће свагда разлог бићу, raison d'être либералне странке у Србији.

Но у Србији се развила и нека трећа странка, којој ћемо забадава тражити њен raison d'être. То је тако звана *радикална странка*. Готово да се неби дало замислити да може бити у Србији радикалне странке, да се не зна за њен постанак. Српски народ морао би бити од са свим другог теста, него сви други народи, да се и за њега није залепило оно, што се и за друге народе лепи, особито у народа, који је посве демократичан. Није давно како су у народ српски у Србији ушли апостоли модернога социјализма, којима је главна ствар неки уображени друштвени преображај, а са свим споредна ствар политичан положај и уједињење Српства. Но модерни социализам без демагошких средстава не може имати успеха. И српске социјалисте употребили су демагошка средства за своје цели, те су наравно тиме најшире слојеве српскога народа за себе задобили. Срећом што у Србији народ српски не осећа велике потребе друштвенога преображаја, нити је у Србији радничко питање од какове велике важности, па за то и социјалисте српске у Србији нису могле наћи плодно земљиште. Али ипак демагогија је своје учинила. Она је захватила најшире слојеве српске, па пошто социјалистичне теорије нису могле одзива наћи, то је на њихово место ступио *радикализам*. Проповедало се да постојеће стање у Србији не ваља и да га треба рушити од горе до доле, да треба створити нешто новога, које ће народу највећу политичку слободу дати, које ће га ослободити од притиска чиновничкога, које ће га поштедити од великих пореза и других терета, које ће „народу“ дати могућност, да он буде свој господар а не поједини властници. Ако игде то у Србији, где је народ посве демократски, морали су радикали са својом пропагандом велике успехе показати, и није се чудити, како је радикална странка поред својих обећања мал' не читав народ у Србији обухватила. Оно што су радикали против краља Милана радили, што су се против напредњака и аустријскога уплива борили, то се даје донекле оправдати. Али у чему се радикали у *том обзиру* разликовали од либерала? Нису ли се либерали такођер борили против напредњака и краља Милана? нису ли баш либерали они, који су највише на том радили, да се успостави уплив Русије у Србији. У том обзиру некадање српске социалисте а потоњи радикали били су баш најодлучнији *непријатељи Русије*, и тек према струји у народу били су приморани да буду пријатељи Русије. Но и у обзиру упутарње политике, ако је било до устава, до политичке слободе, до демократских установа, то није била нужна радикална странка, тај задатак је подпуно испуњавала либерална странка у Србији. Зато да се радикална странка у Србији није развила из социалистичне странке, не би се дао разјаснити постанак и опстанак радикалне странке. Али баш због тога је жалосна појава, да обе странке у Србији: и напредњачка и либерална нису имали толико снаге, да сузбију странку, којој у Србији смисла нема. Трвење и мржња међу напредњацима и либералима омогућило је, да је странка, којој је основ демагогија, могла доћи до крмила државнога. Радикална странка — о томе нема сумње — обухваћала је највећи део народа у Србији. Тој се појави није чудити. *Велика обећања, које је радикална странка народу чинила, морале су народ обмануши.* Но кад је радикална странка на крмило државно дошла, те је ваљало обећања испунити, онда се показало оно, *што се свагда понавља у демагогије.* Неспособни људи, који ласкањем народу дођу на површину, који знају само рушити а ништа градити — кад дођу до државног крмила, те нису кадри дата обећања испунити, а неспособни су са државним крмилом управљати, морају се срушити у своје ништавило. Тако је то свуда и свагда било, па *тако је морало и у Србији бити.* Ми нећемо тиме да речемо, да су сви радикали неспособни људи. Многи и способни и родољубиви људи ушли су у радикалну странку, што су држали, да ће та странка најбоље знати одговорити потребама народа српскога. Али тим елементима није било места у радикалној странци, већ им је место било у либералној странци.

Радикално министарство је пало и данас су либерали у Србији на влади. Но тиме што је либерално министарство именовано, нису још тешкоће у Србији савладане. Питање је, да ли је са падом радикалног министарства *пала и она обмана у народу, која је подржавала радикале?* Ми би готово били желили, да је радикално министарство *касније* пало, те би онда била сигурнија ствар, да се народ у Србији потпуно отресао обмана радикалних. Али се у Србији није могло дуже чекати. И ако је повод паду радикалног министарства био, што регенство није хтело пристати, да трећи регент буде радикал и да се ради тога сазива *ванредна* скупштина, то је јасна ствар, да је *главни* узрок паду радикалнога министарства, што се показала *крајња неспособност радикалне странке за вођење државних послова.*

Либерална влада имаће велике тешкоће да савлада. *Пре свега имаће либерална странка да се при изборима за нову скупштину огледа са радикалном странком,* која ће пошто по то хтети опет да дође до крмила, и да своје редове попуни оним дисидентима радикалним, који су Пашићевом кабинету већ правили опозицију. Други и најтежи посао биће за либерални кабинет решење *финансијскога питања.* То је најгоре насљедство, што је могао примити либерални кабинет од радикалне владе. Како ће ту испливати, то Бог свети зна. Трећа је тешкоћа за либерални кабинет *краљичино питање.* Либерали су се у своје доба јако ангажовали *за* краљицу, дочим се Ристић јако ангажовао *против* краљице. И са тога гледишта ми би готово били желили, да је могуће било, да су либерали дошли на владу са пуномоћством краља.

Међутим ми имамо најбоље наде. Садашњи либерални кабинет сачињавају способни и угледни људи, којих је српско родољубље у сваком обзиру опробано.

Ми Срби с ове стране Саве и Дунава и ако немамо непосредногa учешћа у стварима Србије, ми се као Срби радујемо сваком напретку, сваком бољитку наше браће у Србији. Па зато се радујемо и садањој промени владе у Србији, јер држимо, да та промена значи напредак и бољитак за Србију. Ми дубоко морамо узданути, кад помислимо на бившу радикалну владу. Да нас Бог сачува, да у Србији опет дође такова влада, која је кадра била *глорифицирати злочинство*, која је кадра била, да у нас овде подржава странку, која је раздор и сваки покор у овостраном Српству починила, која нас је довела до тога, да смо ми Срби у овим крајевима политичко пулифицирани. Тога надаћмо се неће никад више бити. Ми Срби овде не осећамо се позвани, да дајемо правац политици Србије, али тако исто желимо и са правом захтевамо, да не буде више такове владе у Србији, која ће из партајских обзира подржавати у нас странку, која у овдашњем ослабљеном Српству још раздор сеје. Повесница ће прстом показати на велике грехе, којима се одступела радикална влада у Србији *огрешила о овострано Сриство.*

Србија данас у очи великих догађаја, који предстоје на истоку, ваља да се вине до висине свога *српскога* задатка. Зато би ваљало, да се сви прави патриоти српски скупе у једно коло, па да се *ману несретнога партизанства*, које прети да Србију потисне на последње место међу балканским народима, дочим би Србија била позвана, да предњачи свима народима на Балкану.

Ми држимо, да *за све праве српске патриоте има довољно места у либералној странци.* У тој странци има опробаних српских патриота и државника. Та странке даје јамство, да ће Србија ићи правцем, који одговара генију српскога народа. Та странка је позвана, да сачува Србију од демагогије и свих незрелих теорија и експеримената државних, с друге стране пак у спољној политици даје јамства, да ће се кретати у колосеку политике велике Русије.

Ми се промени у Србији радујемо. Желили би, да ново либерално министарство сретно савлада све велике тешкоће и да Србију опет доведе у онај колосек, којим је либерална странка према генију и предању српскога народа свагда радила. Радујемо се, што је Јован Ристић опет показао своју државничку способност: што је знао провидити ситуацију, те је једним потезом дао обрт читавом положају, у чему има не мале заслуге и други регент Белимарковић. Дао би Бог, да се хармонија међу регенством и либералном владом као старим пријатељима у тешком данашњом положају одржи, и онда се надамо, да ће нови либерални кабинет знати све тешкоће савладати.

Скупели се сви *прави* патриоти српски у *једно коло*, оставели се несретнога партизанства, буду ли искрено подупирали садању либералну владу — онда се од промене у Србији надамо бољитку и напретку Србије, а тиме и лепшој будућности Српства.

П—Д.

Са прве занатлијске изложбе у Врањи.

Има три године дана, како је поникло удружење занатлија из целе краљевине Србије, као једна целина, коју у јавности заступа властити орган „Српски Занатлија,“ уз централну своју управу у Београду. Ту веома корисну установу изазвала је крајња нужда да се занатлијство прибере и сачува од извесне пропасти. И тек што је ова млада дружина довршила и потпуно кроз целу земљу спровела своју организацију, увидела се на све стране практична вредност њезина, за којом су долазиле моралне и материјалне користи за цео радени занатлијски свет у краљевини Србији. Благотворне последице тако удруженог рада покренуле су мисао да се један корак унапред учини, па да се целом свету на видик изнесе и прикаже све оно, што су кадре да створе и израде веште и вредне руке српских раденика и раденица.

Тако је постала ова *прва занатлијска изложба*, коју је весело поздравила свака српска душа, што се искрено радује општем свестраном напретку и благостању својега народа. На крилима тога одушевљења и ја сам прелетео за једну ноћ из Новог Сада у Врању, да својим очима видим *чисто српске рукотворе* моје рођене браће и сестара, па да с њима заједно поделим ону радост и задовољство душевно, којим се обилато награђује сваки поштен и користан рад у животу једнога народа.

Знајући унапред како маленим и скромним новчаним средствима може распола-

гати овако младо занатлијско удружење, нисам се заносио уображеним маштама, које ми се обично развијаху у памети кад сам приступао великим светским и народним изложбама, него сам на против замишљао мање и незнатније, но што сам у истини нашао на овој изложби српских занатлија у Врањи. Јер ваља знати, да су трошкови око ове изложбе узели на себе да подмире добровољним прилозима сами задругари овог удружења, којем су чланови већином српске сиромашне занатлије. И кад то унапред знате, онда вас врло пријатно изненађује и мило утиче на ваше срце и душу све што видите на овој, по својој скромности и лепоти јединственој изложби, на коју молим да за мном поћи изволите.

Изложба занатлијског удружења у Врањи, која је свечано отворена 2. Августа о. г., смештена је у средини вароши у једном од најпространијих дворишта, у двема врло великим и пространим старинским зградама на спрат, у којима су негда турске паше и њихове власти становале, а данас је у једној смештена гимназија у другој основне школе вароши Врање. Приступимо првој гимн. згради, у којој при земљи има шест пространих одаја, пред којима стоји врло пространо предсобље, у којем су изложени вештачко-столарски послови радионице Браће Д. Банковића у Београду, која би својом израдом могла пристати и такмачити на много већој изложби но што је ова. Један члан ове радње провео је радећи више година у Паризу по највећим радионицама, те важи као најобразованији Србин у својој струци, а служи му на част што је дошао у своју отаџбину да овде подиже ову врсту радиности својим тако дуго у туђини прибираним знањем. Уз овај столарски посао у том предсобљу изложени су производи српских шећерџија, ликерџија, пивара и т. д. све у засебним стакленим боцама лепо поређано. На зидовима изложене су фотографске слике Л. Лецтера из Београда. Сад пођимо из једне у другу одају, које су широм отворене те вас саме својим красним излозима себи привлаче да чисто и не осећате како из једне лепше у другу краснију ступате, дивећи се толикој вештини разних производа кућевне радиности из округа врањског. Нарочито ме је дирнула рукотворина кћери једног овчара са руком извезеним словима: „*Живео краљ Александар I. понос Србије.*“ На њезиној маленој и простој работи свачије очи морају за часак застати, да вам срце радосно затрепери.

Није могуће набрајати оне силне ручне радове и красан вез што је у тим одајама изложен, али морам нарочито напоменути радилицу вредну Стану Томић из Дубравице, која је у том одељењу изложила више својих радова, што су као неки цветићи посејани у размаку међу оним многим свиленим платном у разним бојама, те се у најлепшем шаренилу преливају. Уз њу се одликоваше нарочито ученице I. ужичке раденичке школе красним везом и ручним шавом.

За тим је из окр. крушевачког изложено много платна за кућевну потребу, лепих свилених тканица и читаво комађе ткива од свиле за кројење женских хаљина. Нарочито је Ленка Деспотовић из Крушевца изложила свилу коју сама у разним бојама бојадише. Ту је изложен и један диван простирач (тепих) израђен од самог перја, које се светли и прелива да је сваком мило у њега погледати.

За тим долазе као завршни накит овог одељења многобројне разне тканине ка: шарени ћилимови, простирачи, завесе, јастуци, чаршави за столове, читава комађа тканина за хаљине и т. д., израђено све у окр. врањском, али као имитација пиротске тканине у овој врсти народне израде. Ту сам видео још много лепих плетених чарапа из Ужице и Бруса, као и цела одела нар. ношње што се носи у Моштаници близу Врање.

Пођимо сада дрвеним степеницама на горњи бој ове прве изложбене зграде. И ту је опет као при земљи отворено пространо предсобље са много лепшим изгледом на варош и врањско поље. Ту су по зидовима изложени цртежи ђака нишке гимназије, као верно погођени ликови: Ђурђа Бранковића, Милоша Обреновића, Гарибалдија, П. П. Његоша, Даничића, Панчића и др. знаменитих личности. Пред њима су изложени дрворези, нарочито више предмета вештачки израђених од Чеде Петровића из Ниша. До овога у нарочитом стакленом орману изложене су ливене разне плоче готове за штампу I. стереотипара Ђуре Станојевића у Београду, које су јасно, чисто и лепо израђене, да би се овај излог међу такмацима могао изложити, па да вредном и вештом излагачу не црвени образ од његова рада. Он је канда први почетник ове врсте рада код Срба и зато ваља да му пожелимо истрајности на овом мучном и тешком послу.

Пођимо сад опет из ове у друге одаје, које су као и доле широм отворене, па уживајмо душевно, прегледајући изложене ремек-послове, који на част и понос могу служити не само онима што су их умом, вештином, истрајном вредноћом кадри били да створе, него и онима који су их овде изложили. Том својом работом и једни и други задужили су цео српски народ. Али коракнимо у прву одају, у којој су многобројно и обилато изложени разни послови: грнчарски, лончарски, терзијско кројачки, златарски, сајџијски, резачки (граверски), дрворезачки, штампарски, литографски, цртачки и корпарски. Прва грнчарија алексиначка и последњи радови корпарске школе манастира Букова код Неготина, одликују се израдом.

Није могуће набрајати све ни што је најлепше из појединих врста и струка сваке гране од горепоменутих заната, али мора се похвалити златарско терзијски вез на хаљинама разног кроја нар. ношње фирме Наума Константиновића из Шапца, која је добила награду на светској париској изложби 1889. Даље стакларски фабрика Наума Јанковића и комп. у Јагодини, која није ни близу изложила све што је могла и требала изложити од своје производње, али јој хвала, што се ма најмањим излогом одазвала и као српска творница истакла на овој изложби.

Трговачка фирма Ј. М. Павловића и комп. у Београду заузела је целу једну одају, у којој су изложили врло лепо и вештачки израђене разне повезане књиге. Тиме је укусно приказан посао београдских књиговезача и коричара.

За тим долази у 3 одаје једно за другом најогромнији излагач на овој изложби фабрика тканина *Браће Минх у Шарићину.* Ту се осећате као на некој великој земаљској изложби, јер не само што вам се у свему обилато ова творница тканина приказује, него што уједно видите све што је савремено и савршено у овој струци постигнуто. Ту су изложени разни штофови у 48 мустри једна лепша од друге, који су уједно покројени и сашивени у најпомоднија господска одела, да вам се очи од њих одвојити не могу. Ту су вам читави шајкови и разна сукна за народну ношњу и одело за војску, ћебета за постеље, покровци за коње и т. д., и т. д. Ту вам је цела пуна једна одаја разноврсних штофова у комадима за одело народне и стајаће војске. Тома Зафировић, кројач из Врање, има више вештачки израђених предмета, које је покројио из тканина ове најстарије фабрике у Србији. Према тако изврсно постигнутим успесима ове творнице, морате се чудити, да њезини производи нису боље чувени и уважени на страним пијацама, а на жалост канда се ван Србије мало где у српским крајевима знаде и рачуна води о фабрици овој.

У овом одељењу последња одаја пуна је красних тканина, које су у Пироту израђене, као: ћилимови, свилена и полусвилена платна и штофови за женске хаљине, јастуци, разни пешкири, кецеље, завесе, чаршави и т. д., и т. д. Све је тако лепо и укусно, да се по неколико пута на поједине предмете враћати мораш, да их се нагледаш, а скоро на сваком парчету стоји цедуља са овим написом „*Продано*“.

И кад смо тако свршили разгледање на првој згради, сиђимо доле у двориште, где су под једном привремено начињеном и покривеном сеницом размештени изложени разни предмети, као: радови колара, качара и столара. Ту су проста и лепо израђени кола, господске кочије, фијакери, ветрењаче, разни плугови за орање, две кошнице, воденичко камење из Трстеника, бачварски ремекпосао, велика бурад и једно буре без обруча, које је израдио мајстор Суботић из Ниша, родом Панчевац. Исти је изложио и једно мање буренце, да се из њега на једној славини три разна пића може отакати.

Мало даље од ових ствари стоји са свим засебно вештачки израђен три метра високи модел једне црквице са кулом (торњем), у којој су смештени двадесет кошница и два оделења за чување разних алата што су нужни при вађењу меда. Та црквица, као павиљон за себе сваког себи привлачи и тек кад јој се приближите, те на цедуљи прочитате име њезиног творца, тешког робијаша из београдског казненог завода, онда се још већма дивите самоуком архитекту њезином, П. Барјактаревићу. Ово је продато за 360 динара.

Према овој црквици стоји павиљон радионице каљена из Краљева М. Чебинца, који је доцкан стигао, те све што кани изложити, у сандуцима упаковано лежи овде.

Сад пођимо неколико корачаја у другу велику зграду, у распореду унутрашњем и спољашњем облику као и прва зграда, те обиђимо шеснаест одаја, које су овде препуњене вешто изложеним разним рукотворинама српске занатске и домаће производње.

У предсобљу је размештено више предмета, као столова, постеља, орманова итд., вештачке израде, нарочито финога реза столарске радионице Ферд. Беложанског и Павла Радосављевића у Београду. Уз то је изложено као да се сваки кутић боље испуни, пиво и брашно Бајлоно из Београда, разни врло фино израђени алати качарски, у малом као модели, рађени у Шапцу и Крушевцу.

Две одаје својина су металне фабрике Ранка Гоћевца и комп. у Београду, који су овде изложили разне израђене предмете, као: кантарове, гвоздене кревете, клупе, мртвачке сандуке, бокале, умиваонице, столове и т. д. многе разне судове за кућевну потребу.

За тим долази у више одаја четкарско-ужарско-седларско-костритарско-ножарско оделење са разним и многобројним предметима по свима овим струкама радности, нарочито дивна седларска израда са целим прибором најпарадније коњске опреме у амовима, да те и нехотице унутрашња радост обузме, погледајући на све оно што су вредне и веште руке српског занатлије израдиле. Јер смо већ навикли да нам оваке предмете само страни мајстори или фабрике на страни израђују и за готов новац продају. Ту су ремек-послови ножарски, сарачки, ужарски, четкарски, ципеларски, израђених кожа из Крагујевца, Крушевца, и Ниша, опанци разних облика рађених по разним крајевима Србије.

За тим долазе две одаје лимарских послова, ствари које се највише у животу троше, разни казанџијски радови као алати и за кућевну потребу. Ту се налазе и неколико вештачки израђених брава, разних коњских плоча и других многих предмета ковачке израде. Ово је тек летомице напоменуто шта све има у тим одајама изложено по струкама радиности, а појединце није могуће набрајати због маленог простора овде.

Пођимо сад опет на горњи бој, где су изложени у предсобљу резачке фине израде столарски радови из Ужице. Ту се налази збирка свилених буба и чаура, где се уједно показује како се бубе на листу хране, и како се постепеном радњом долази до саме свиле, која је такође овде изложена на углед. Уз то су овде изложени неки обућарски послови, разне боје мастила Дим. Ђорића из Београда и неки позлатарски радови.

У првој одаји изложени су многи корпарски радови Ал. Савића из Београда.

У другој одаји сложен је у дењкови и и у листу сечен најлепши дуван који роди по разним крајевима Србије. Чисто ти је тешко одахнути овде од силнога дуванског отровног мириса. Ту се нарочито хвали алексиначки и врањски производ ове отровне биљке, коју људи тако радо срчу и удишу у своја плућа.

У трећој одаји изложени су многобројни и разни дрвени предмети као: фино разане кутије за дуван, чаше, чутуре са вештачком резотином, бурад за вино и ракију, ђерђеви, гусле јаворове, огледала, кашике, потпуни разбоји за ткање, више перионица и најпосле један модел цркве Раваница у малом израђен од дрвета. И све то израдили су осуђеници казненог завода београдског, који излазе отуда као изучени мајстори по разним струкама, те се доцније својом поштеном зарадом лебом израђују.

За овим долазе три одаје, пуне разних женских ручних радова оделења подружине врањске и женског београдског друштва. Ту су изложени почетни радови школе напуштене деце у Београду, које су ови сиротани израђивали у својој 4 до 6 години живота. Све те три одаје окићене су богатом галеријом слика фотографа М. Јовановића из Београда. У тим одајама још изложени неки музички инструменти, вештачки израђено цвеће од самих пера гушћијих као разне израде београдске радничке школе.

У седмој одаји изложене су ствари јорганџијско-памуклијашке задруге, као и многе друге раће од платна у разним бојама и златом везеног.

Осма одаја пуна је обичног и финог миришљавог сапуна у калупима, као и најлепшег воскарског посла, нарочито свећа за цркве што гору пред иконама престолним, а на њима су као неки вез израђени разни предмети у бојама.

Најпосле долази одаја за ћурчијско-абаџијску израду занатску. Ту су смештене разне учињене коже и многа готова одела у простој и најфинијој изради. Ова врста радиности јако је усавршена, што показује велики избор изложених предмета.

(Свршиће се.)

А. П—вић.

Црна Гора.

Нападаји на Црну Гору су по страним листовима учестали О последњим нападајима доноси „Глас Црногорца“ овај важан чланак:

„Прије неколико дана примили смо од „Коресподенц бироа“ из Беча депешу, којом нам јавља, да су неки листови разнијели глас, као да је овдје на Цетињу откривена некаква завјера, — а сутра дан и лондонски „Рајтер“, доноси исту вијест, обраћа се нама с питањем шта је у ствари.

Можете преставити себи, како смо се зачудили тој лудој злонамерној новости. Премда смо навикнути на сваковрсна изненађења од стране извјесног дијела аустро-мађарске пресе, азда перфидне према нама.

На цео досадањи непрекидни низ недостојнијех и злонамернијех измишљотина ми нијесмо се ни вјешти чинили, а све у нади, е да би том извјесном дијелу аустро-мађарске пресе откуд-год вјетар дунуо, да се већ једном проће несмисленијех заћевица на спрам једне државице, која се мирно у свом куту развија; но када тога благотворног вјетрића с те стране не би, бар ће нам дозвољено бити, да коју сами, не у обрану, већ у хатар истине проговоримо.

Горе поменути део аустро-мађарске пресе донесе дакле вијест, да је код нас откривена једна завјера противу нашег Господара, а из веће перфидије доноси, као, тобож, да је та вијест потекла из Биограда, који с опраданијем поуздањем ослања се на Цетиње, као на самога себе.

Сад славна швапска чивутска продана перфинда пресо, која си ти сама ту завјеру сковала, чуј и знај, да заиста једна завјера постоји међу нама, али мало друкчије природе, но она ваша, па и више можемо вам казати: у тој завјери учествују и сви Црногорци, мали и велики, стари и млади, мушки и женски. Истина је жива, да постоји завјера, и поодавно смо се завјерили, да ћемо сви листом изгинути но ћемо допустити, да и једна длака фали, по жељи наших непријатеља са, главе нашега Владаоца.

Завјерили су се Црногорци одавно и то, да се никад никога, осим Бога, не боје; завјерили су се, да до смрти не заборавe оно, што им се неправедно отело; завјерили су се, да потлачену браћу неће никада напустити; завјерили су се, да ће с њима заједно и живљети и гинути; завјерили су се, да док год се не настане слободни у слободној својој кући, да ће сви дотле непомирљиви остати.

Као што видите, постоји овамо крупна завјера, те се радујте, ако вам је баш то мило, сви непријатељи Црне Горе, сви непријатељи Српства, сви непријатељи цијелог Словенства. Па да ваша радост још већа буде, ми вам још и ово довикујемо: овој су се завери придружили и сви остали Срби, који нијесу заборавили старе аманете, у овој је завјери, најпослије, цијело Словенство.

Ето каква завјера постоји у овој земљи, у којој је Владалац-Гостодар у исто вријеме и отац свију својих подајника, без разлике вјере, с којима дијели свако добро, као гоћ и зло, у којој суза подајникова изазива сузу на јасном соколовом оку Узвишеног Владаоца.

У завјери коју ви сковасте, није наш Књаз Нашљедник и зет Књажев, Књаз Петар Карађорђевић: они оба у најпрве спадају у коло наших, а не ваших завјереника, па уз њих и цијела наша владалачка кућа.

Ето такве завјере ми умијемо правити, а те су природне и оправдане — а за друге ми не знамо.“

Указ о именовању нове владе у Србији.

„Српске Новине“ доносе овај указ:

У име Његовог Величанства Александра I. по милости божјој и вољи народној Краља Србије Ми Краљевски Намесници Уважавајући оставке које су Нам поднели:

Председник Нашег Министарског Савета, Наш Министар Иностраних Дела и заступник Нашег Министра Финансија г. Никола Пашић;

Наш Министар Грађевина г. Петар Велимировић;

Наш Министар Унутрашњих Дела г. Светозар Милосављевић;

Наш Министар Просвете и Црквених Послова г. Андра Николић;

Наш Министар војни, ђенералштабни пуковник г. Дим. Ђурић; и

Наш Министар Народне Привреде г. Илија Душманић,

разрешавамо их од њихових досадашњих дужности с тим, да се г. г. Петар Велимировић, Светозар Милосављевић, Андра Николић и Илија Душманић врате према чл, 142. Устава на своја места у државни савет, а г. пуковник Дим. Ђурић стави на расположење,

а постављамо:

за Председника Нашег Министарског Савета и Нашег Министра Иностраних Дела г. Јована Авакумовића, нар. посланика;

за Нашег Министра војног г. ђенерала Анту Богичевића, команданта дунавске дивизије;

за Нашег Министра Финансија г. Дим Стојановића, директора државних железница;

за Нашег Министра Грађевина г. Косту Алковића, ректора и проф. Вел. Школе;

за Нашег Министра Просвете и Црквених Послова г. Јована Бошковића, професора Вел. Школе;

за Нашег Министра Унутрашњих Дела г. Стојана Рибарца, народног посланика;

за Нашег Министра Правде г. Живојина Величковића, народног посланика; и

за Нашег Министра Народне Привреде г. Свет. Гвоздића, управника Управе Фондова.

Председник Нашег Министарског Савета, Наш Мизистар Иностраних Дела, нека изврши овај указ.

У *Београду*, 9. Августа 1892. год.

Јован Ристић с. р.
Ј. Бели Марковић с. р.

Председник министарског савета,
министар иностраних дела
Ј Ђ. Авакумовић с. р.

Политички преглед.

— **Хрватски сабор.** У седници хрватског сабора од 9. о. м. изјавио је саборски председник г. Мирко Хрват, да задржава котар земунски а напушта ђаковачки. Уједно је позвао посланика Др. Франка да и он изјави, који ће котар задржати. Др. Франк је задржао котар крижки а напустио сисачки. После овога прешло се на дневни ред: читана је по трећи пут адреса и примљена без примедбе. За тим се приступило гласању посланика за заједнички сабор. Гласало је 66 посланика. Изабрани су ови: за великашку кућу: гроф Тодор Драшковић, Стеван Јосиповић и Светозар пл. Кушевић. За заступничку кућу: Бела пл. Адамовић, Стеван Барловић *Милан Баришић*, Никола пл. Црнковић Др. *Исидор Ђирић*, Др. Флориан Кончек, *Ђура Дедовић*, Др. Егерсдорфер Алекс., Хинко пл. Францишци, Фрања пл. Ферић, Људевит пл. Галијуф, *Васа Ђурђевић*, *Ђура пл. Ђурковић*, Ђура пл. Гргић, Др. Драгутин Херих, Иван Јагић, Имбро пл. Јосиповић, Геза пл. Јосиповић, Јулије пл. Јелачић, Петар пл. Јунковић, *Ђорђе Крестић*, *Васа Кришовац*, гроф Оскар Кеглевић, Др. Оскар Киш, Др. Марко Лончарић. Лавослав Машек, Др Матунци Мартин, *Ђира пл. Милекић*, Армин Павић, Мавро Пинтарић, *Стеван Поповић* Др. Иван Ратковић, Драгутин Рифер, Винко Сајц, *Петар Слепчевић*, Др. Фрања Спевец, Фердинанд Шај, *Петар Шорак*, *Јован Штековић* и Људ. пл. Вукотиновић. Како је саборски бележник Ј. Ратковић изабран за заједнички сабор, то је сабор изабрао за саборског бележника Филипа Конрада.

Како се мисли, сабор ће се скорим распустити, а половицом новембра о. год. сазвати, да претреса предлог о буџету за г. 1893.

— **Србија.** Ново министарство у Србији примило је управу у своје руке. Министар председник Авакумовић, управио је ноту на све српске посланике на страним дворовима, у којима им је нагласио, да је ново министарство закључило, да Србија буде са свима државама у пријатељском одношају, а нарочито да се сачува неутралност Србије.

— **Бугарска.** Испуниле се наше речи, да ће се открити трагови Стамбуловљева путовања у Цариград „Берлински Тагблат“ добио је из Цариграда депешу, која јасно говори о томе, шта је Стамбулов тражио по Цариграду. Ишао је да денунцира Русију турском султану. Показао му је документе о препреденим интригуама руским, управљеним против сигурности Турске и ауктитета султановог. По тим документима има Русија својих приврженика у Цариграду и Једренима, којима руски одбор набавља оружја. Па и последњи сељачки устанак у Јерменији је плод руских интригуа. Стамбулов се дакле није задовољио, што је износио у своме листу „Свободи“ којекакве лажне исправе, које је тобож Русија издала, него је набавио још и других, које је однео султану турском, да тиме заоштри одношаје између Русије и Турске, а себе да представи као великог пријатеља Турске и султана, не би ли му овај испунио жеље. Но љуто ће се преварити, јер ће свакако он бити онај, који ће извући — дебљи крај.

Но како је дописник „Келнских Новина“ известио свој лист, нису истините вести, да је Стамбулов баш Бог зна како дочекан у Цариграду, као што је то у почетку јављено. Нити му је што сигурно обећано у погледу признање кнеза, нити у погледу његовог ордена, нити је велики везир с њиме правио велике параде. Једино што је добио брилијантску табакеру! А то баш није тако страшно. Можда ће му требати за бурмут, кад буде искијао своје грехе.

— **Немачка**. Цела Немачка штампа занима се говором царевим о неувођењу двогодишње војничке службе. Тај говор изазвао је велико узбуђење. „Фосише Цајтунг“ брине се врло, што ће бити сада са Капривијем, јер је он ватрен поборник питања о двогодишњој служби. Ни један лист не може још да каже, како ће се Каприви владати у овој прилици, да ли ће се по својој дужности као генерал покорити вољи царевој, или ће као одговорни државни канцелар, извући из те ситуације уставне посљедице? Кало било, положај његов је тежак. Јер тај војни предлог, као и онај порески тешко да ће сабор сада примити.

Дописи.

△ **У Госпићу** 4. (16.) Августа 1892. г. (*Дочек владичин. — Српски народни барјак.*) Овијех дана имадосмо срећу виђети нашег архипастира високопреосвећеног господина владику Михајила Грујића и у овом српском крају. Његов долазак из Крбаве у нашу кршну Лику, био је дне 29. јула до подне преко планине Љубова, гђе га нас више од 50 Срба из Госпића, Куле и Метка, заједно с нашим свештенством, с преставницима полит. општина Госпићке и Кињске, те с кот. предстојником госпићким господином Остојом Вучковићем, под земаљ. хрватским и нар. барјаком — најодушевљеније дочекасмо. У Кули гђе је преосв. владика обавио кан. визитацију прослависмо тај дочек најсвечаније, владике и народа српског достојним начином, уједно с браћом Коречанима, који су владику под српским барјаком допратили.

После 4 сата по подне крену сва поворка — било нас је у све двадесеторо кола — под земаљским и под нашим народним барјаком у Госпић. Ну под самом нашом црквом у Госпићу, кад је већ владика с народом у цркви био, навали руља стеклиша на нашег барјактара да му барјак отме, што би и учинила била да се ту, не нађоше у први час два наша Србина грађанина, која ту руљу онако мушки сузбише. Само на доњем крају барјака разпараше га на 1 м. дужине те га тиме оштетише. Сви који смо били у близини тог призора, нађосмо се у врло ружну положају. Јер онако инфамним начином у своме народном поносу увређени и нападнути сузбити нападаче а да неприступиш закона, и да отклониш шкандал недостојан ове згоде и свечаности; с друге стране утишати нашу озлојеђену и ускипљелу српску свијетину: за то све требало је снаге, присутности душевне, тим веће, што смо се виђели сами себи препуштени те од саме полиције напуштени. —

Предалеко би водило да вам описујемо даљне догађаје и поводе томе. Тек знајте, да се је тај глас већ разпростро по читавој Лици и Крбави и да је народ наш у овом крају на тај поступак небрацке старчевићевске секте јако узрујан, а та узрујаност расте још више, што нас без престанка изазивљу грдећи нам име и народност, мажући нам редом куће блатом и нечисти, и потпирујући у обће мржњу проти сваком Србину и проти Српству.

И код тако озбиљна положаја не можемо да, неупитамо наше власти и наше Србе владиновце заступнике на зем. хрв. сабору, каково становиште они на то заузети смијерају и докле ће мо ми још остати без заштите у уживању нашијех права, која нам као народу у овој земљи сасвим — припадају. Хоћели они и надаље допустити да ми будемо изложени бијеснилу Старчевићеве секте, која би у том бјеснилу била кадра, да изазови и грађански рат? Хоћели нам народни барјак и надаље служити кот. престојницима за агитационо сресто а иначе да га дижу и снимају по својој вољи? Све ово морамо да питамо, јер је то питање на које — не ми Госпићани већ читаво Српско жељно очекује ријешења. —

Владика је овђе боравио 4 дана и обишао од овуд ближња српска мјеста. Свагђе је дочекан особитим одушевљењем и у народу оставио лиепу успомену.

Потанко о том извјети ћемо Вас што скорије. (Молимо! Ур.)

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 12. августа 1892.

— **Управни одбор „Матице Српске“** држао је 10. о. м. своју седницу под председништвом г. Паје Новића друштвеног подпредседника. Главни предмет је било одређење дана, за главну скупштину. Решено је, да се скупштина сазове за дан 12. (24.) септембар о. г. Осим тога решавани су некоји извештаји друштвеног фишкала, нарочито онај у погледу оставине пок. Анастасије Коларови. из Карловаца; одобрени су некоји зајмови из фондова под управом матичином; упућено је књиговођство, да поднесе образложен предлог о томе, да ли би целисходно било, да се камате на зајмове спусте на 6%. Остали предмети били су мање важни. —

— **Епархијски школски одбор темишварски** држао је дана 16. јула о. г. редовну своју седницу. У овој седници решено је до 50 предмета. Међу овима главнији су следећи: Црквена општина у Т. Кањижи одбијена је са молбом својом, да овоепарх. школ. одбор код саборског одбора на томе поради и издејствује, да јој се залишна парох. сесија, у Т. Кањижи на издржавање тамошњих срп. вероисп. школа уступи; и остављено је истој општини на вољу, да се са том молбом сама непосредно обрати на саб. одбор, што епарх. школ. одбор према законом јасно одређеној цели залишних парох. сесија учинити није могао. — Известиће се кр. школ. надзорништво за тамишку жупанију, да су неке цркв. општине у своје време упућене, да крајем 189$^1/_2$. шк. године стечај распишу, ради сталног попуњења упражњених учитељских места, са квалификованим особама; а уједно му је на захтевање његово, саопштен датум и број оне наредбе кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе, по којој је оно на овдашњу образложену представку изнимно дозволило, да у неким општинама могу и свештеници вршити учитељске дужности. — На извештај овдашњег изасланика, јереја Петра Ђурића, позвана је црквена општина у Модошу, под личном одговорношћу председника јој, да неодложно оправи школ. зграду, која прокисава, и да о извршењу тога до 15. (27.) авг. о. г. извештај поднесе. Уједно је иста општина позвана, да овамо поднесе аутентичан попис срп. школ. деце од 6—12 година. — Уништен је избор м. шк. одбора у Срп. Кларији, јер је против дотичне законске одредбе обављен. — Одбачен је избор Јакова Пасковића за учитеља у Кетфељу, пошто нема шк. уредбом прописаног оспособљења, и упућена је црквена општина, да стечај са роком од 3 недеље дана на ново распише, јер ће јој се иначе учитељ у смислу закона наименовати. — Преставка учитељског особља у Бега-Ст.-Ђурђу ради спајања мушке и женске школ. деце, како би се постепено V. и VI. разред отворити могао, издана је м. шк. одбору на извештај и мњење. — Одобрен је план и прорачун ради зидања нове школ. зграде у Т. Кањижи, и упућена је црк. општина, да распише дражбу на мањак а у погледу нове школе, да „фасију“ епарх. шк. одбору на одобрење поднесе. Прорачун пак у погледу оправе парох. дома, враћен је истој општини натраг с' тим, да га надлежном адм. одбору на одобрење поднесе. — Услед молбе Срба у Камералном Ст. Ђурђу, да им се дозволи, да могу у своме месту чисто српску основну школу отворити, изаслан је школ. референт Јован Новаковић, да стање ствари на лицу места извиди, и о томе извештај свој поднесе. — Тужба парох. свештенства у Срп. Елемиру, против тамошњег учитеља Владе Станковог и црквог. одбора, враћена је тужитељим, ди тужбу оделе, те засебним поднесцима тегобе а жалбе своје, дотичним надлежним одсецима епарх. управе пријаве. — Одобрен је план и прорачун у погледу зидања нове школ, зграде у Срп. Неузини, и упућена је црквог. општина, да распише дражбу на мањак и о успеху извести. — На основу извештаја о обављеној истрази у Гаду, забрањена је тамошњем м. школ. одбору употреба школ печата са мађарским натписом, пошто је пословни језик наших црквог. општина и њених органа, по постојећим законима, српским са ћирилиским писменима. — Учитељ Ђ. Б. у С. осуђен је на основу дисплинарне истраге, која је на тужбу м. шк. одбора против њега спроведена, на губитак трећине учитељске му плате за шк. год. 1892-3. у корист м. шк. благајне, као и на плаћање истражних трошкова у износу од 15 ф.; — уједно му је забрањено у будуће да обавља звање општинског sequestri-куратора и судског овршбеника. „С. С.“

Новости са стране.

— **Електрична жељезница**. Кроз кратко време подиће се у Белгији између Бриселa и Антверпна електрична жељезница. Пут између та два места дугачак је 44 километра. Електрични воз проћи ће ову даљину за 20 минута. По томе електрична жељезница пређе за сат велику даљину од 132 километара. Из међу та два места, неће бити ни једне станице. Воз ће имати 2 богато украшена вагона у којем ће моћи стати 60 особа.

НОВИЈЕ.

БЕОГРАД, 10. августа. Сви овдашњи листови доносе некрологе радикалном министарству, и кажу, да се оно збило, што је морало наступити. Само се „Одјек“ пренемаже.

Пера Тодоровић пише ово:

„Свршило се дакле!

После три и по године бесплодногa тумарања и у спољној и унутрашњој политици, радикална владавина срушила се прошле ноћи под теретом својих сопствених грехова и под ударцима интрига, које је и сама тако радо ковала и у које се почела уплетати још одмах од свога постанка

Силна радикална странка, која је била једна истинска снага, стоји данас збуњена, ометена, растројена, истрошена, малаксала и телом и душом и мора гледати мирно и беспомоћно како њену владу с презрењем збацују с државна крмила и одбацују је као исцеђен лимун, као непотребну старудију, најзад, као штетну и опасну чињеницу која није учинила никаква добра а која може учинити многа зла.

Што је до тога дошло, и што је до тога могло доћи, искључна и тешка одговорност пада једино на неспособне, себичне и грабљиве вође радикалне. Јурећи за својим личним користима они су пренебрегли интересе земље и странке и довели су ствар до данашњега жалосног свршетка. То је тежак грех за који ће одговарати и пред богом и пред људима, а поглавито пред странком, коју су тако немилосрдно истрошили у лудо и у ништа“.

БЕОГРАД, 10 августа. Јуче су сви нови министри попримали дужности, а у 11 сати пре подне заклели се. По томе су имали прву редовну седницу, на којој се водио разговор о будућем раду. Кроз који дан ће изаћи велики полициски указ, а дотле ће сви досадашњи чиновници остати на својим местима. Не стоји да су начелници окружни телеграфским путем разрешени од својих дужности. Како се сазнаје они ће бити смењени кроз који дан. Нови окружни начелници биће већином судије и адвокати.

Многи радикални чиновници по министарствима поднели су оставке на своја звања. Међу њима су Стојан Протић, Мика Поповић и Сава Кукић.

БЕОГРАД, 10. августа. За управника вароши Београда постављен је, указом краљевских намесника, Павле Денић, професор војне академије.

БЕОГРАД, 10. августа. Краљица Наталија писала је својим пријатељима, да се радује политичкој промени у Србији, јер је повољна за династију.

Либерали хтедоше приредити овације регенству и министрима, но одусташе од тога.

ПАРИЗ, 10. августа Уредник „Фигара“ разговарао се ових дана са књазом Фердинандом. Књаз се тужио на штампу, која је изнела, да је он побегао из Софије, када су Карагилов и др. вешани. Он је — вели — потписао пресуду војног суда. Вести француске пресе о одношајима његовим и Стамбуловим неистинити су. Између њих двоје влада потпун споразум. Он је сигуран, да је сав народ уз њега, и ако он подлегне, подлеће само убилачкој руци.

Трговина.

НОВИ САД, 12. (24.) августа. Време је ведро сунчано па врло топло а већином суша влада, само је на неким местима било мало јаче кише. Вода у свима главним рекама нашим опада.

На житарским пијацама је довоз досада издашан, но воља за куповање је све једнако ограничена. Цена шеници на горњим па и на доњим пијацама је на попуштању. У нас је цена рани ова: Шеница 7 ф. 20—30 н. Наполица 6 ф. 50—60 н. Зоб 5 ф. Јечам 5 фор. Кукуруз 4 ф. 50—60 н. Све од 100 кгр.

*

У БУДИМПЕШТИ, 11. (23.) августа. Шеница је лабав правац у послу имала. Понуде је задоста, док је воља за куповање ограничена. Цена је са 5—10 н. поново попустила. Раж са 10 н., јечам са 5—10 н. попустили, зоб без промене, кукуруз се не тражи. Плаћана шеница потиска нова 81·5. 8 ф. 30 нов., 79. 8 ф. 20 н., 77. 8 ф. 15 н., 77. 7 ф. 95 н., 76·5. 7 ф. 70 н., 75·5. 7 ф. 50 н. Банатска 80·5. 7 ф. 80 н., 77. 7 ф. 64 н., 78. 7 ф. 75 н. Са горње Тисе 80. 8 ф. Румунска 78·8. 7 ф. 77½ нов. Српска 73. 6 ф. 50 н. Све на три месеца.

*

Течај вредности и новаца на берзи у Будим-Пешти 12. (24. августа.) 1892.

Ц. кр. дукати	5 ф. 67 н.
Наполеондори (20 франака) .	9 ф. 48 н.
Деонице угарске банке . .	360 ф. — н.
Деонице аустро-угар. банке .	1000 ф. — н.
% угар. ренте у злату . .	111 ф. 45 н.
45% „ „ „ папиру .	100 ф. 40 н.
Немачке држ. марке . . .	58 ф. 52½ н.

†

Тужним срцем јављамо свима сродницима и пријатељима жалосну вест, да нам се наш нигда непрежаљени ујак

СТЕВАН АНЂЕЛИЋ

крстоносни прота и парох митровачки, члан архидијецезалне конзисторије

данас 5. (17.) Авг. 1892. у 8 сах. у јутро после дугог и тешког боловања у 68. години преселио у вечност.

Тело милог нам покојника опојаће се — по наредби Њег. Светости Патријарха Српског — на литургији у петак дне 7. (19.) Авг. у 8 сах. по обреду наше срп. прав. цркве, а по том пренети матери земљи.

Лака му црна земља и вечан спомен!

У Митровици, 5. (17.) Авг. 1892.

Софија Новаковић снаха. **Павле Новаковић** парох шидски нећак.

Јавна захвала.

Сматрамо за дужност да се овим путем захвалимо свима, који присуствоваше при погребу нашег нигда непрежаљеног ујака, Високопречасног Господина

СТЕВАНА АНЂЕЛИЋА

крстоносног проте и пароха митровачког, члана архидијецезалне консисторије.

Највише захваљујемо Њег. Светости Српском Патријарху Господину *Георгију*, који не пожали труда, него дође да и овом приликом ода и укаже последњу почаст овом заслужном свештенику и великом добротвору народном.

Захваљујемо Пречасном Свештенству обојег реда, које је (40 на броју) иста љубав и поштовање довела, да нам драгог покојника, а свога у Христу брата, до вечног му боравишта испрате.

Захваљујемо изасланствима срп. прав. црк. општине Митровачке, срем. Карловачке, „Матице Српске“, срп. вел. гимназије карловачке, на челу му ученом и уваженом јој управитељу, *Г. Стевану Лазићу*, који је у подужем лепом говору оцртао заслуге покојникове, и тиме нам тугу у неколико ублажио; изасланству преч. римокатоличог свештенства митровачког, слоб. кр. града Митровице, слоб. кр. града Срем Карловаца (као родног места покојниковог), кр. судбеног стола, кр. кот. суда, кр. кот. уреда, кр. порезног уреда кр. царинаре, кр. поштанског уреда, имовне општине; срп. црк. пев. друштву митровачком, које је својим складним појањем тужну ову свечаност увеличало.

Нека је овде уједно изречена хвала Преч. Господину *Стевану Чобанићу*, окр. протопрезвитеру карловачком, на његовом лепом и утешном говору.

Тако исто нека је изречена хвала и поштованом грађанству без разлике вере и народности, како митровачком тако и са стране, који не пожалише труда, него се искупише у огромном броју, да испрате до вечне куће свог љубљеног духовног пастира и суграђанина.

Напослетку нека је изречена захвала свима, који ма и најмање допринеше, да ова тужна свечаност достојно великог покојника, испадне.

У Шиду 10. (22.) Августа 1892.

Павле Новаковић, парох шидски, нећак

Софија Новаковић снаха,

Огласи.

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на *једно*, а евентуално на три места у стипендијској задужбини **Павла Јовановића**, с годишњом стипендијом од 400 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1. крштено писмо; 2. лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3. школска сведочанства од последње две године; и 4. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој морају питомци његове задужбине слушати политехнику у Бечу или Прагу, и на крају сваке године поднети „Матици“ расправу на српском језику ма из ког предмета, који су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје до 1. (13.) септембра о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице књижевног одбора „Матице српске“, у **Новоме Саду** 9. (21.) августа 1892.

Подпредседник књижевног одељења „Матице српске“:

1—3 **Др. Илија Огњановић**, с. р.

А. Хаџић, с. р., секретар.

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на *једно место* из стипендијске задужбине **Петра Костића**.

Стипендија износи: за слушаоце основних школа 200 фор.; за слушаоце ниже гимназије 250 фор.; за слушаоце горње гимназије и богословије 300 фор.; а за слушаоце правних, медицинских и философских наука 400 ф.

Молбеници ваља приложити ове исправе: 1. крштено писмо; 2. лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3. школска сведочанства од последње две године; и 4. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој и наредби министарској морају Костићеви питомци науке слушати, и то: основне школе и први гимназијски разред у Винковцима, остале гимназијске разреде у Сегедину, правне и философске науке у Пожуну, а медицинске по потреби изузетно у Бечу.

Првенство на ову стипендију имају од најспособнијих ђака за науку синови черевићки, а после њих молиоци родом из Срема.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок стечају овом траје до 1. (13.) септембра о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог стечаја, неће се узети у обзир.

Из седнице књижевног одбора „Матице српске“, у **Новоме Саду** 9. (21.) августа 1892.

Подпредседник књижевног одељења „Матице српске“:

1—3 **Др. Илија Огњановић**, с. р.

А. Хаџић, с. р. секретар.

СТЕЧАЈ.

Из стипендијске задужбине **Симе Ђорђевића** расписује се условно стечај на два стипендијска места са годишњом стипендијом од 600 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. сведочанство о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви; 3. школска сведочанства од последње две године; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи оснивачевој првенство на ове стипендије имају свагда ученици родом из Мола, а осим тога захтева се од молилаца одличан успех у наукама.

Изабрани питомци ове задужбине морају слушати науке на вишим техничким школама у Угарској.

По свршетку наука моћи ће сваки питомац, који науке своје с похвалним успехом сврши, још једну годину дана уживати своју стипендију на ту цел, да се може приправити за практичан живот.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје до 1. (13.) септембра о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, не ће се узети у обзир.

Из седнице књижевног одбора „Матице српске“, у **Новоме Саду** 9. (21.) августа 1892.

Подпредседник књижевног одељења „Матице српске“:

Др. Илија Огњановић, с. р.

А. Хаџић, с. р.

1—3 секретар.

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на *једно* упражњено питомачко место из задужбине **Христофора Шифманова** за слушаоце виших педагошких наука са годишњом стипендијом од 200 фор.

Стипендију ову могу тражити православни Срби из Угарске, који су најмање шест гимназијских разреда или уз то и приправничке науке свршили са врло добрим успехом, па желе слушати више педагошке науке.

Молбеници ваља приложити ове исправе: 1. крштено писмо; 2. лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3. школска сведочанства од последње две године; и 4. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој првенство на ову стипендију имају новосадски синови, а после њих или ако таквих не би било, Бачвани.

Према наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје до 1. (13.) септембра 1892.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице књижевнога одбора „Матице српске“, у **Новоме Саду** 9. (21.) августа 1892.

Подпредседник књижевног одељења „Матице српске“:

Др. Илија Огњановић, с. р.

А. Хаџић, с. р.,

1—3 секретар.

СТЕЧАЈ.

По одобрењу високог кр. уг. министарства просвете и црквених послова од 23. фебруара о. г. бр. 6489 расписује се стечај из задужбине **Гавре Романовића** *на два* стипендијска места, свако по 300 фор., и то: једно за живописце и вајаре, а друго за слушаоце економских, занатлијских и трговачких школа.

Стипендију из ове задужбине могу добити Срби источне православне вере из земаља под св. Стевановом круном угарском, а науке своје морају слушати у школама у Угарској. Школске заводе у страним земљама моћи ће питомци ове задужбине полазити само с дозволом високог министарства просвете и црквених послова.

Молбеници ваља приложити ове исправе: 1.) крштено писмо; 2.) лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3.) школска сведочанства од последње две године; и 4.) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По изричној вољи оснивачевој имају првенство при раздавању стипендија, при једнакој способности, ученици родом из Вуковара.

Према наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје до 1. (13.) септембра 1892.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице књижевног одбора „Матице Српске“, у Новоме Саду 9. (21.) августа 1892.

Подпредседник књиж. одељења „Матице српске“:

Др. Илија Огњановић, с. р.

А. Хаџић, с. р.

1—3 секретар.

ОГЛАС.

Управа српске више девојачке школе, ступила је у споразум с једном одличном српском кућом, која би примила 5—6 девојчица из те школе на стан и препитање, али која би имали на дому строг *стручан* надзор и *немачку конверзацију*. Који би родитељи са стране вољни били, да им се дете у српском духу васпитава и да притом за годину и две дана научи и немачки потпуно говорити, нека се тога ради обрате *до* 1. септембра по. нов. кал. на управу ове школе, која ће им цене и околности из ближе означити.

У Новом Саду, 24. Августа 1892.

УПРАВА СРП. ВИШЕ ДЕВОЈАЧКЕ ШКОЛЕ.

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

АНТОНИЈА Г. ДИМИТРИЈЕВИЋА

У ЗЕМУНУ

потребује једног стручног млађег спомоћника, првенство имаће онај, који осим српским, немачким, још и мађарским језиком добро влада. 3—3

Бр. 35. Ш. О. 1892.

СТЕЧАЈ.

1—1

Услед стиглог високог решења славног ЕШО темишварског Бр. 224/892. погп..сани школски одбор расписује овај стечај за учитељског заменика, на централној мешовитој четвероразредној српској верозаконској основној школи, с којим местом скопчана су доле наведена берита, као: 1. у име годишње учитељске плате 250 фор, 2. за отправљање појачких дужности 50 фор. 3. за паушал на школску послугу 30 фор. 4. у име писаћег прибора 3 фор., 50 нов. 5 Два хвата тврдих дрва у вредности 24 фор., и 6. Два ланца оранице, у вредности 60 фор., — на коју дотични изабраник има порезу плаћати ова берива ће уживати заменик, редовно у месечним оброцима само до коначког умировљења дотичног учитеља ове школе, а након овог, до сталног попуњења, уживаће заменик потпуну учитељску плату.

Изабраном заменику спадаће, школ. уредбом од 1872-ге, све прописане, како у школи, тако и у цркви дужности најтачније и најсавесније обављати.

Молитељи, који су потпуно квалификовани, треба — да своје добро инструиране молбе најдуже до 1. (13.) Септембра о. г. овомесном школском одбору да поднесу.

Првенство имају: практични учитељи, који потпуно говоре мађарски, и који су вешти у „пјенију.“

На основу горе поменутог решења сл. ЕШО. изабрани заменик, обвезан ће бити, одма своје место овде, чим позив, од овомесне школ. управе добије — заузети.

Из седнице срп. правосл. школског одбора, држане у **Араду** 6. (18.) ог. Августа 1892-ге.

У отсуству председника школ. одбора

Димитрије Продановић с. р.

председник црк. општ.

Јован Ђ. Костић с. р. перовођа. **Арсеније Илић** с. р. школски управит.

Др. СТЕВАН А. ЈОВАНОВИЋ

ЛЕКАР

настанио се у ПАНЧЕВУ, громоновој улици бр. 24, у кући Радмановићевој, преко од књижаре Витигшлагера.

Прима болеснике пре подне од 11—12, по подне од 2—3 сата. 4—5

За моју помодне, беле, кратке и плетене робе трговину у *Н. Саду* код *„Писма“*, потребујем

ДВА ПОМОЋНИКА

који српски, немачки и мађарски говоре, и који одма, или у кратком року ступити могу.

Плата ће им без коста и квартира опредељена бити.

1—3 **Јов. Георгијевић.**

Шпецераја, гвожђа, памука и мешовите робе трговина

Косте Михајловића

У ЖАБЉУ

потребује одма два млађа спомоћника и једног шегрта. 1—2

БРАЋА ГЛИКМАН

„ГРАНДХОТЕЛ“ У ЗЕМУНУ.

Част нам је поштовану публику уљудно известити, да смо новосаграђену гостиону „Грандхотел“ у Земуну у закуп узели и да ћемо ју 20. августа (1. септембра) т. г. отворити.

„ГРАНДХОТЕЛ“ је гостиона првога реда, налази се у средини вароши а састоји се ван велике трапезарије и гостионичке дворане из 30 најелегантније намештених соба, велике дворане за позоришта, балове и концерте.

Изврсна јела и пића, тачна послуга, а све уз **најумеренију цену.**

Ослањајући се на наше дугогодишње гостионичарско искуство, усуђујемо се поштовану публику уљудно умолити, да нас у нашем новом подузећу обилатом посетом потпомогне, а ми ћемо од наше стране сав наш труд уложити, да сваког појединог госта у сваком погледу задовољимо и наш већ стечени добар глас и на даље очувамо.

С особитим поштовањем

Браћа Гликман,

закупници „Грандхотела“ у Земуну и „Хотел Александровића“ у Вршцу.

1—3

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду.